

Meer talen(t) in zorg en onderwijs

Karijn Helsloot en Marike Kempen

Siméacongres 11 april 2019, Helsloot & Kempen

Elk mens is meertalig

Wij zijn Taaltrotters!

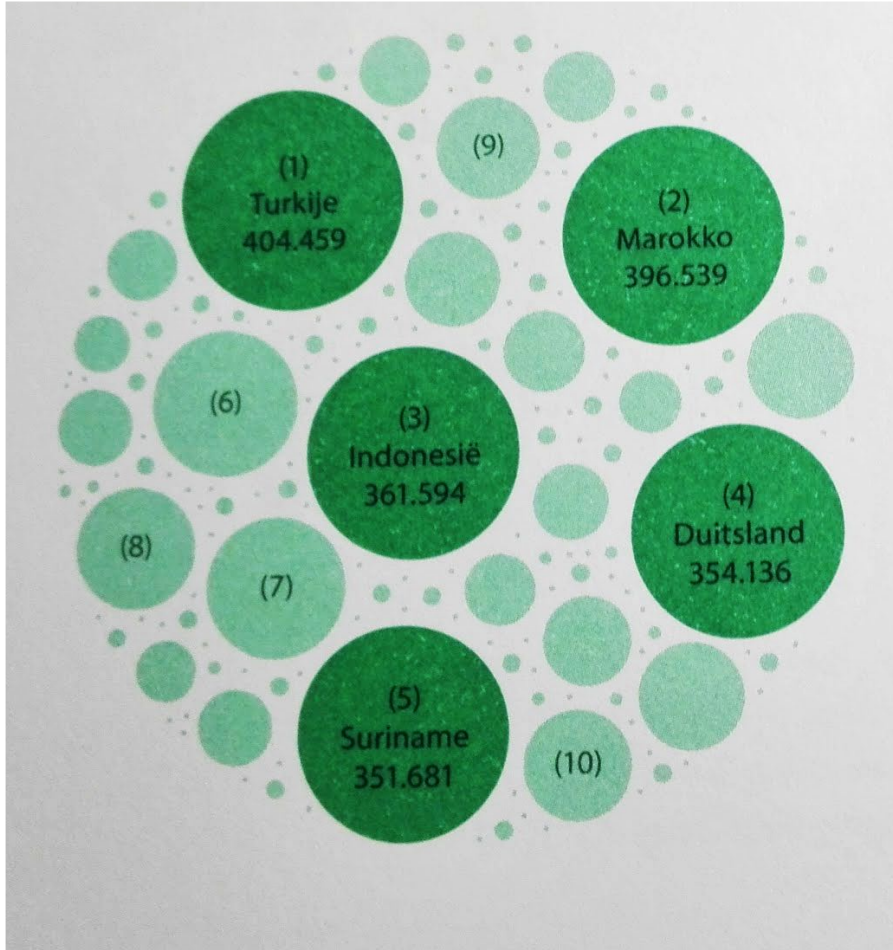
**Het cirkelt om je hoofd
en je zit er middenin**

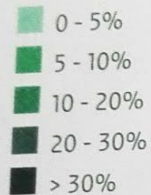
Bron: Taaltrotters, 2002

Omvang herkomstgroepen 2018

1. Turkije
2. Marokko
3. Indonesië
4. Duitsland
5. Suriname
6. Polen
7. Voormalig Ned. Antillen
8. België
9. Voormalig Joegoslavië
10. Italië

BRON: *Migratie in Beeld*, 2018, WODC

Amsterdam 53%

Den Haag 54%

Rotterdam
51%

Vaals
51%

In Amsterdam, Den Haag,
Rotterdam en Vaals wonen

Waar wonen de meeste migranten?

Gemiddeld 15% per gemeente,

maar in Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Vaals ongeveer evenveel met als zonder migratieachtergrond.

BRON: *Migratie in Beeld*, 2018, WODC

Taaltrotten / translanguaging

is van alle tijden

en

is een natuurlijk proces

Taalwetenschappelijke ontwikkelingen sinds jaren '60

Algemene Taalwetenschap
Theoretische en Functionele taalkunde

Taaltypologisch onderzoek
door o.a. Simon Dik, Machtelt Bolkestein en Anna Siewierska

Naslagwerken taalvergelijking en taalbeschrijving

Deze sites bevatten informatie over de grammaticale kenmerken van talen.

[The World Atlas of Language Structures \(WALS\)](#) is a large database of structural (phonological, grammatical, lexical) properties of languages gathered from descriptive materials (such as reference grammars) by a team of [55 authors](#).

[Meertaligheid en Taalstoornissen](#). Petra Bos, VU, sinds 2011, met masterstudenten

[Summer Institute of Linguistics](#), sinds 1934

Een paar lesmaterialen

[Kijk taal!](#), Anita Rasenberg, Malmberg, 1988; een programma voor intercultureel taalbeschouwingsonderwijs

[Taaltrotters](#) (2001/2)

[SJOES](#), 2008 eerste editie; 2018, volledig herzien

[Talen op een kier](#), 2009

SJOES

Karijn Helsloot & Fleur Daemen

Hernieuwde aandacht door toenemende migratie

[Ruimte voor nieuwe talenten](#), 2017

www.taallectoren.nl

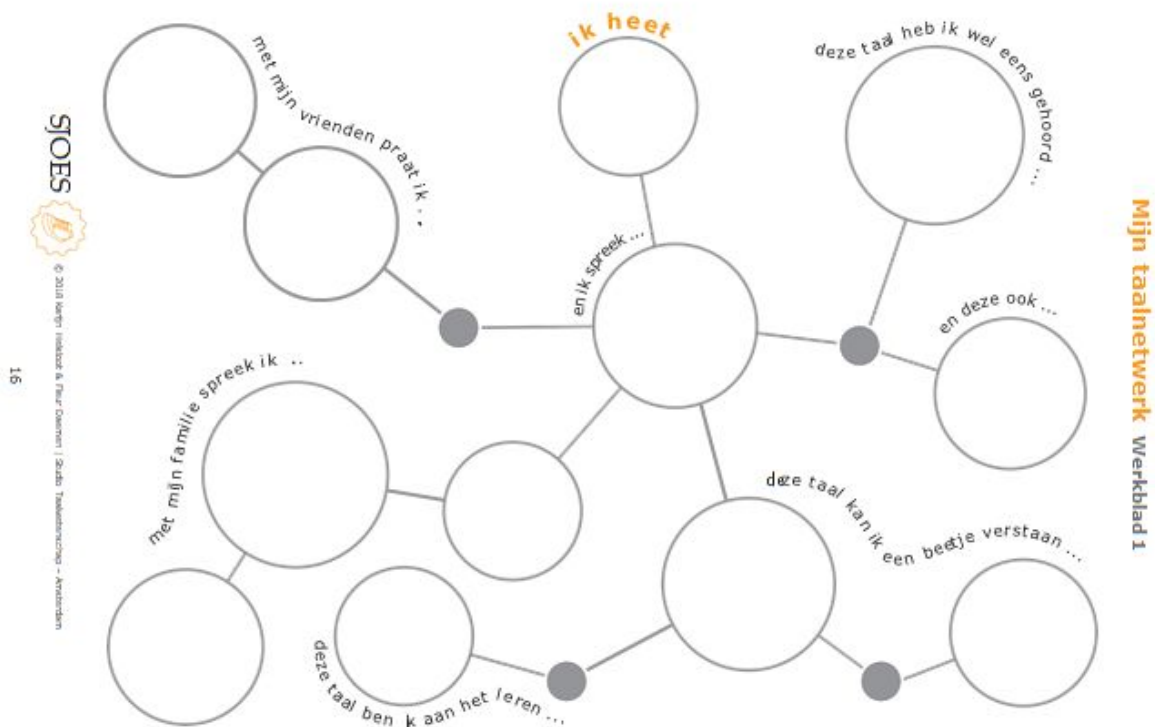

Dynamische meertaligheid

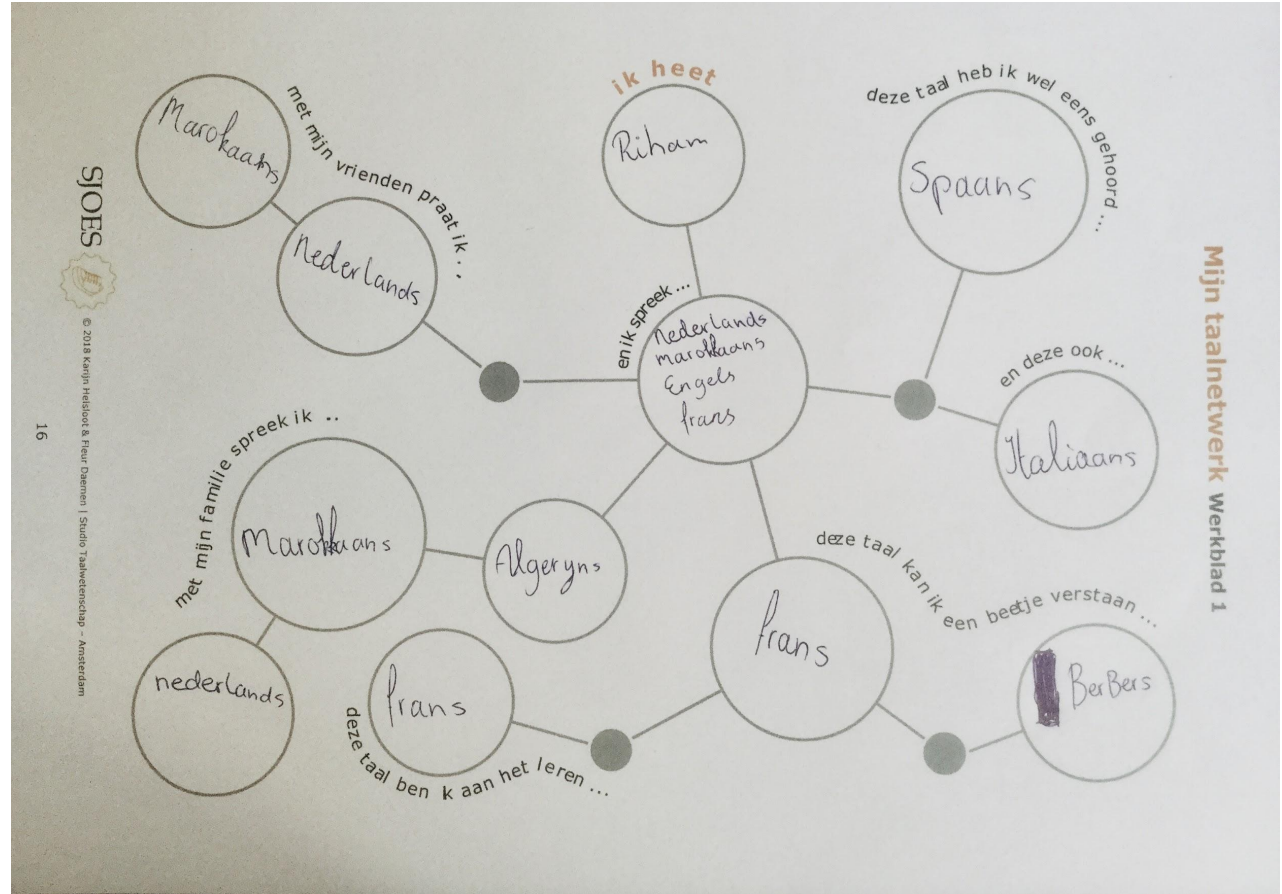
Voor alle kinderen in de klas,
eentalige en meertalige,
voor dove of slechthorende kinderen,
voor kinderen met een TOS,
kortom, voor alle kinderen.

Mijn taalnetwerk

Het taalnetwerk van Riham, half-Marokkaans en half-Algerijns.

Een voorbeeld van de rijkdom aan talen op het Marcanti College

Naam leerling	Nederlands	(Marokkaans-) Arabisch	Turks	Berbers	Engels	Sranantongo	Frans	Tigrinya
Faical	1	1			1		1	
Yafiet	1				1			1
Nadir	1	1			1		1	
Azra	1		1		1			
Nawal	1	1		1	1		1	
Marwan	1			1	1		1	
Murat	1		1		1		1	
Younes	1	1			1		1	
Youssef	1			1	1	1	1	
Aleyna	1		1		1			
Lina	1	1			1			

Wat kun je nu met al die talen?

Taalvaardigheden

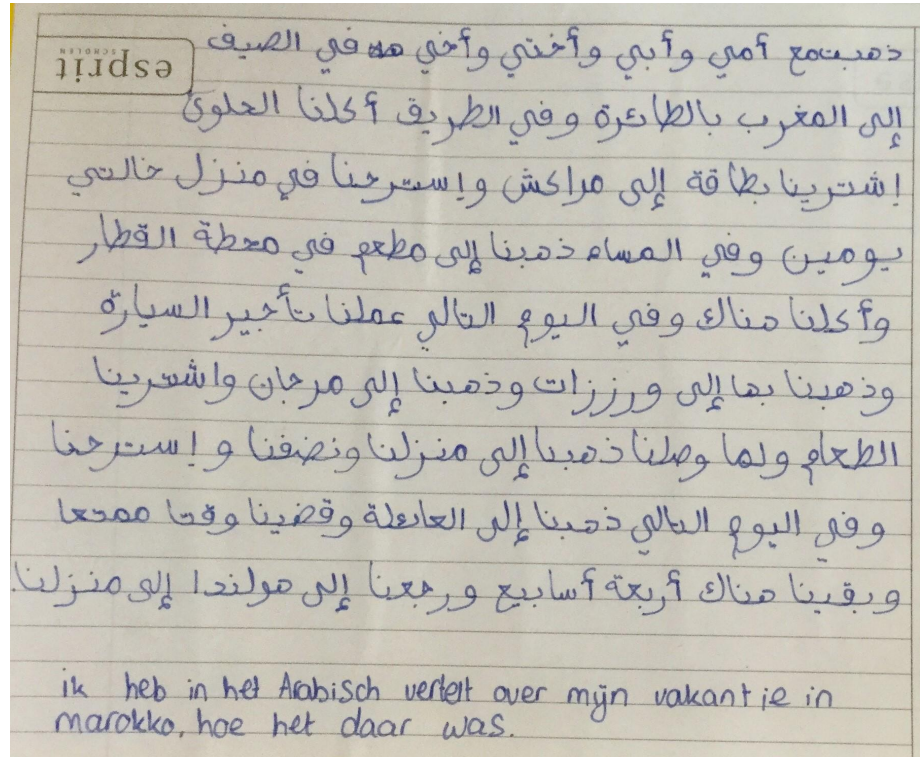
Praten/gesprek voeren

Schrijven

Luisteren

Lezen

Ouafa (12), Marcanti College

The word search grid consists of 10 empty circles arranged in a circular pattern. The central circle contains the logo for 'SJOES', which includes the word 'sgoen' in a stylized font, a drawing of a shoe, and the word 'Nederlands' below it. The word 'schoen' is written in a smaller font above the shoe drawing. The word 'Frans' is written vertically in the top-left circle, and 'Fries' is written vertically in the top-right circle.

Schoen in onze talen

Klank-tekenkoppeling: foneem-grafeem relatie

Schrijf de woorden van de leerlingen op het bord.

Gebruik de Nederlandse spelling daarbij, ook voor bijvoorbeeld Arabische woorden.

Oefen zo met de leerlingen het maken van klank-tekenkoppelingen.

Bijvoorbeeld: Hoe schrijf je *chaussure* volgens de Nederlandse spelling?

Als **sjoosuur** met twee o's en twee u's?
Of als **sjosuur** met maar één o?

In een open lettergreep is één teken voldoende, toch?

Kijk maar: maan - **manen**

Wat is het mooiste woord voor schoen?

Rrongtaow

Maar waarom is dit het mooiste woord? Dat komt door ...

... de klinkers, de
klinkercombinaties?

... de medeklinkers,
de medeklinker-
combinaties?

... de lettergreep-
structuur, het ritme,
de klemtoon?

... de tonen, de
intonatie?

Taaltrotters

Gebarentaal heeft ook taalmuziek

Wat je in gesproken taal doet met hoog/laag en hard/zacht moet je in gebarentaal anders doen. En dat kan heel goed.

Ahmet vraagt aan Lukas: *Hé, schiet je al een beetje op?*
Aan het eind van de zin gaat zijn stem omhoog.

Lukas gebaart aan Willem wat Ahmet hem gevraagd heeft.
Aan het eind van de zin gaan zijn wenkbrauwen omhoog.

Bron: Taaltrotterspaspoort, 25

Dynamische meertaligheid in de EU

The EU motto: United in Diversity - eenheid in diversiteit

Taalbeleid: moedertaal plus twee

‘[...] every European citizen should master two other languages in addition to their mother tongue.’

Verdragstekst Kinderrechten

[Internationaal verdrag inzake de rechten van het kind](#)

Artikel 29: Doel onderwijs

1.c. het bijbrengen van eerbied voor de ouders van het kind, voor zijn of haar eigen culturele identiteit, taal en waarden, voor de nationale waarden van het land waar het kind woont, het land waar het is geboren, en voor andere beschavingen dan de zijne of hare;

Artikel 30: Kinderen uit minderheidsgroepen

In die Staten waarin etnische of godsdienstige minderheden, taalminderheden of personen behorend tot de oorspronkelijke bevolking voorkomen, wordt het kind dat daartoe behoort niet het recht ontzegd te zamen met andere leden van zijn of haar groep zijn of haar cultuur te beleven, zijn of haar eigen godsdienst te belijden en ernaar te leven, of zich van zijn of haar eigen taal te bedienen.

Referenties

- Boendermaker, C. & Helsloot, K. (2017) [De thuistaal in de klas](#). *JSW*, 18-21.
- Duarte, J. (2018). Translanguaging in the context of mainstream multilingual education. *International Journal of Multilingualism*, 0(0), 1–16.
- Helsloot, K (2019). [Meertaligheid: het belang van fonologie](#). In: *Les 209*: 36-39.
- Helsloot, K. & Daemen, F. (2018). [Sjoes](#). Studio Taalwetenschap, Amsterdam
- Helsloot, K. & Daemen, F. (2019). Playing with Language in Multilingual Classrooms. *Springer Verlag*
- Julien, M. (2017). [Omgaan met TOS bij meertaligen](#) (congrespresentatie, Siméa).
- Kempen, M., & Unsworth, U. (2013). *Gauging Interest in Programs on Language Awareness at Primary Schools*. (congrespresentatie, Conferentie Urban Multilingualism & Education, Gent)
- Lectoreninitiatief Professionalisering Taalonderwijs Nieuwkomers (LptN) (2017). [Ruimte voor nieuwe talenten](#).
- Ticheloven, A., Leseman, P., Blom, E., & McMonagle, S. (under review). Translanguaging in the multilingual classroom: 7 pedagogical concerns. *International Journal of Multilingualism*.